

Xây dựng tiêu chí con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển đất nước trong kỷ nguyên mới

27/01/2026 10:27

TS PHẠM THỊ HOÀNG HÀ
TS NGUYỄN THỊ THU HUYỀN
TS NGUYỄN THỊ HOA

*Viện Chủ nghĩa xã hội khoa học,
Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh*

Tóm tắt: Xây dựng mô hình chủ nghĩa xã hội Việt Nam trong kỷ nguyên mới tất yếu gắn liền với xây dựng chuẩn mực con người Việt Nam hiện đại. Từ việc xác định cơ sở lý luận và thực tiễn, bài viết xây dựng và phân tích một số tiêu chí, đề xuất kiến nghị nhằm xây dựng tiêu chí con người Việt Nam xã hội chủ nghĩa đáp ứng yêu cầu phát triển đất nước trong kỷ nguyên mới.

Xây dựng con người Việt Nam xã hội chủ nghĩa trong kỷ nguyên mới là nhiệm vụ có ý nghĩa

chiến lược, lâu dài, gắn với sự nghiệp phát triển bền vững đất nước và bảo đảm định hướng xã hội chủ nghĩa _Ảnh: TCCS

1. Mở đầu

Trong suốt tiến trình cách mạng Việt Nam, xây dựng con người luôn được Đảng Cộng sản Việt Nam xác định là vấn đề có ý nghĩa chiến lược, vừa là mục tiêu, vừa là động lực của sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Tư tưởng Hồ Chí Minh và các văn kiện của Đảng qua các thời kỳ đều khẳng định vai trò trung tâm của con người trong phát triển. Bước vào kỷ nguyên mới, bối cảnh phát triển của đất nước và thế giới có những biến đổi sâu sắc dưới tác động của chuyển đổi số, kinh tế tri thức, hội nhập quốc tế sâu rộng và các thách thức phi truyền thống, đặt ra yêu cầu cấp thiết phải tiếp tục làm rõ nội hàm và phương thức xây dựng con người Việt Nam xã hội chủ nghĩa phù hợp với điều kiện mới.

Kỷ nguyên mới ở nước ta, đặt trong bối cảnh mới của thời đại, với đặc trưng của lực lượng sản xuất là sự kết hợp hài hòa giữa con người và trí tuệ nhân tạo; dữ liệu trở thành tài nguyên, tư liệu sản xuất quan trọng; đồng thời, quan hệ sản xuất cũng có những biến đổi sâu sắc, đặc biệt là trong hình thức sở hữu và phân phối tư liệu sản xuất số⁽¹⁾. Bởi vậy, xây dựng mô hình chủ nghĩa xã hội Việt Nam trong kỷ nguyên mới tất yếu cần gắn với xây dựng chuẩn mực con người Việt Nam hiện đại. Bối cảnh này đòi hỏi việc xây dựng con người Việt Nam không chỉ dừng lại ở kế thừa và phát huy các giá trị truyền thống, mà còn phải chú trọng hình thành những phẩm chất và năng lực mới như tư duy sáng tạo, năng lực làm chủ khoa học - công nghệ, khả năng thích ứng với môi trường biến đổi nhanh, ý thức công dân và trách nhiệm xã hội trong bối cảnh phát triển bền vững... Nếu thiếu một hệ tiêu chí khoa học, rõ ràng và có tính định hướng lâu dài, việc hoạch định và tổ chức thực hiện các chính sách phát triển con người sẽ gặp nhiều hạn chế, khó phát huy đầy đủ vai trò chủ thể của con người trong phát triển.

2. Nội dung

2.1. Cơ sở lý luận và thực tiễn xác định tiêu chí xây dựng con người Việt Nam trong kỷ nguyên mới

Kế thừa quan điểm của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và nhiệm vụ xây dựng chủ nghĩa xã hội, Đảng Cộng sản Việt Nam luôn xác định vai trò trung tâm của con người: con người vừa là động lực, vừa là mục tiêu của quá trình phát triển, của cuộc cách mạng xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam.

Tại Đại hội XIII, Đảng ta xác định chủ trương, trọng tâm cơ bản, xuyên suốt để phát triển đất nước phồn vinh, hạnh phúc là: “Phát huy tối đa nhân tố con người, coi con người là trung tâm, chủ thể, nguồn lực quan trọng nhất và mục tiêu của sự phát triển”⁽²⁾. Đại hội đề

ra nhiệm vụ: “Xây dựng con người Việt Nam phát triển toàn diện, có sức khỏe, năng lực, trình độ, có ý thức, trách nhiệm cao đối với bản thân, gia đình, xã hội và Tổ quốc”⁽³⁾. Dự thảo các văn kiện trình Đại hội XIV của Đảng đã xác định yêu cầu phát triển toàn diện con người Việt Nam: “Phát triển toàn diện con người Việt Nam về đạo đức, trí tuệ, năng lực sáng tạo, thẩm mỹ, thể lực, kỹ năng sống, kỹ năng nghề nghiệp”⁽⁴⁾; “Để xây dựng và phát triển con người, đòi hỏi phải sớm xây dựng, xác định và đưa vào thực hiện hệ giá trị quốc gia, hệ giá trị văn hóa, hệ giá trị gia đình và chuẩn mực con người Việt Nam hiện đại”⁽⁵⁾.

Phát triển con người luôn là sự quan tâm thường trực của nhân loại. Liên hợp quốc có nhiều đóng góp trong xây dựng hệ tiêu chí trong phát triển bền vững và phát triển con người. Liên hợp quốc đã khẳng định và làm rõ vai trò chủ thể của con người trong phát triển bền vững; xây dựng các khả năng của con người trên cơ sở cải thiện sức khỏe và các kỹ năng cũng như cách thức sử dụng các kỹ năng này để tạo dựng cuộc sống, mở rộng sự tiếp cận và lựa chọn các nguồn lực thiết yếu để phát triển con người⁽⁶⁾; vấn đề phát triển con người toàn diện, đặt phát triển con người trong mối quan hệ với các lĩnh vực của đời sống chính trị, xã hội, môi trường... Quan điểm phát triển con người của Liên hợp quốc thể hiện qua các báo cáo về phát triển con người và chỉ số phát triển con người là một thước đo sự phát triển được các quốc gia tán đồng. Tuy nhiên, ngay cả thước đo này cũng cần có những tính toán cụ thể hơn nữa để phù hợp với bối cảnh từng quốc gia.

Xây dựng tiêu chí của con người mới cần gắn với mô hình chủ nghĩa xã hội Việt Nam. Cho đến nay, mô hình chủ nghĩa xã hội Việt Nam được Đảng ta xác định bao gồm: 08 đặc trưng, 08 phương hướng và 10 mối quan hệ lớn. Trong mô hình đó, con người luôn được xác định ở vị trí trung tâm, vừa là mục tiêu, vừa là động lực của công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội. Với thành tựu toàn diện của gần 40 năm đổi mới, Việt Nam đang dần tiến vào kỷ nguyên mới với thế và lực mới, tính chất mới trong mô hình chủ nghĩa xã hội. Cụ thể là:

Một là, tính chất mới của lực lượng sản xuất và quan hệ sản xuất. Theo đó, lực lượng sản xuất cũng ở trình độ mới. Với tâm thế chủ động thích ứng và sáng tạo trước sự phát triển mạnh mẽ của khoa học và công nghệ toàn cầu, Việt Nam đang xây dựng và thực hiện chiến lược đột phá phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia, xem đây là động lực chính để phát triển nhanh lực lượng sản xuất hiện đại, đổi mới phương thức quản trị quốc gia, phát triển kinh tế - xã hội, ngăn chặn nguy cơ tụt hậu, đưa đất nước phát triển bứt phá, giàu mạnh trong kỷ nguyên mới. Đặc trưng của lực lượng sản xuất mới là sự kết hợp hài hòa giữa con người và trí tuệ nhân tạo; dữ liệu trở thành một tài nguyên, trở thành tư liệu sản xuất quan trọng.

Trên cơ sở đó, quan hệ sản xuất có những biến đổi sâu sắc, đặc biệt là trong cách thức tổ chức quản lý số. Theo đó, sẽ ngày càng hoàn thiện hành lang pháp lý cho phát triển số: tạo

hành lang cho các mô hình kinh tế mới như kinh tế chia sẻ, kinh tế tuần hoàn..., đồng thời bảo đảm an ninh quốc gia, bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của người dân, doanh nghiệp; có cơ chế đột phá thu hút nhân tài trong và ngoài nước; xây dựng chiến lược phát triển nguồn nhân lực có kiến thức, kỹ năng và tư duy đổi mới sáng tạo, đáp ứng yêu cầu của nền kinh tế số và Cách mạng công nghiệp lần thứ tư; đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin, xây dựng nền tảng số kết nối, chia sẻ dữ liệu giữa các cơ quan, tổ chức.

Hai là, nền dân chủ xã hội chủ nghĩa được phát huy với nhiều phương thức, trong đó một trong những cách thức trọng tâm là thực hiện cuộc cách mạng tinh gọn tổ chức bộ máy, hướng tới hoạt động hiệu lực, hiệu quả, làm cơ sở tăng cường vai trò lãnh đạo của Đảng, nâng cao năng lực quản lý của Nhà nước và chất lượng hoạt động của Mặt trận Tổ quốc, các đoàn thể chính trị - xã hội, phát huy quyền làm chủ của nhân dân. Cuộc cách mạng này mở ra kỷ nguyên mới với tầm nhìn chiến lược, hướng đến một bộ máy gọn nhẹ, linh hoạt và hiệu quả hơn. Tinh gọn tổ chức bộ máy góp phần đẩy mạnh phân cấp, phân quyền theo hướng “địa phương quyết, địa phương làm, địa phương chịu trách nhiệm” gắn với tăng cường kiểm tra, giám sát, xác định rõ trách nhiệm giữa Trung ương và địa phương, giữa các cấp chính quyền địa phương, giữa người quản lý và người lao động. Hoàn thiện cơ chế kiểm tra, giám sát, bảo đảm sự thống nhất trong quản lý nhà nước và phát huy tính chủ động, sáng tạo, nâng cao khả năng tự chủ, tự cường của các địa phương⁽⁷⁾. Từ đây, nền dân chủ xã hội chủ nghĩa sẽ ngày càng được phát huy và tăng cường.

Ba là, mục tiêu xây dựng chủ nghĩa xã hội trong kỷ nguyên mới nhằm phát triển nhanh và bền vững, thoát khỏi “bẫy thu nhập trung bình”, thực hiện hai mục tiêu 100 năm. Đó là phải đạt mục tiêu “dân giàu, nước mạnh, xã hội xã hội chủ nghĩa, sánh vai với các cường quốc năm châu. Ưu tiên hàng đầu trong kỷ nguyên mới là thực hiện thắng lợi các mục tiêu chiến lược đến năm 2030, Việt Nam trở thành nước đang phát triển, có công nghiệp hiện đại, thu nhập trung bình cao; đến năm 2045 trở thành nước xã hội chủ nghĩa phát triển, có thu nhập cao”⁽⁸⁾. Điều này đòi hỏi chúng ta phải đổi mới sáng tạo, nghiên cứu, chuyển giao, ứng dụng khoa học, công nghệ và có nguồn nhân lực chất lượng cao.

2.2. Tiêu chí xây dựng con người Việt Nam xã hội chủ nghĩa đáp ứng yêu cầu phát triển đất nước trong kỷ nguyên mới

Một là, tiêu chí về đạo đức: Yêu nước; đoàn kết; tự lực, tự cường; kỷ luật; có tinh thần quốc tế trong sáng

Đây là những giá trị cơ bản của mỗi con người Việt Nam được định hình trong mối quan hệ với quốc gia dân tộc. Để dân tộc Việt Nam vững bước tiến vào kỷ nguyên mới, với những thành tựu của sự đổi mới và sáng tạo, thì mỗi người Việt Nam cần được trang bị hành trang lớn nhất đó là lòng yêu nước và lòng tự hào, tự tôn dân tộc.

Yêu nước: thể hiện ở những phẩm chất cụ thể, đó là: (i) có khát vọng, tinh thần hăng say, sáng tạo trong học tập và lao động; thi đua phát triển kinh tế làm cho đất nước giàu mạnh, vươn lên trở thành nước công nghiệp theo hướng hiện đại. (ii) Có lòng tự hào, tự tôn dân tộc; yêu nước gắn với yêu Đảng, yêu chủ nghĩa xã hội, yêu nhân dân. (iii) Có tinh thần trách nhiệm bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

Đoàn kết: “là đoàn kết trong Đảng, đoàn kết giữa các giai tầng xã hội, giữa cộng đồng các dân tộc Việt Nam, giữa đồng bào theo tôn giáo và không theo tôn giáo, giữa những người theo các tôn giáo khác nhau, giữa người Việt Nam ở trong và ngoài nước; là đoàn kết giữa nhân dân Việt Nam và nhân dân yêu chuộng hòa bình, tiến bộ trên thế giới”⁽⁹⁾. Tinh thần đoàn kết của nhân dân Việt Nam được thể hiện rất rõ trong những tình huống đặc biệt, như khi có giặc ngoại xâm, trong phòng chống thiên tai, dịch bệnh...

Đoàn kết còn được thể hiện ở ý thức cộng đồng. Đây cũng là giá trị cơ bản của mỗi con người Việt Nam được định hình trong mối quan hệ với những người xung quanh, với công việc và với chính bản thân mình.

Con người xã hội chủ nghĩa, ở bất cứ kỷ nguyên nào, phải là những con người có tinh thần tập thể, có ý thức cộng đồng với tinh thần “mình vì mọi người, mọi người vì mình”, biết hy sinh lợi ích cá nhân vì lợi ích chung. Đây là giá trị đặc trưng, cốt lõi, là “sức hấp dẫn” và sức mạnh của chủ nghĩa xã hội. Phẩm chất này, trong kỷ nguyên mới lại càng giá trị hơn bao giờ hết. Bởi lẽ, ở trình độ càng cao và hiện đại của lực lượng sản xuất, thì tính chất xã hội hóa, sự gắn kết trong quá trình lao động sản xuất càng chặt chẽ, tạo cơ sở cho một xã hội kết nối một cách khách quan, bản chất. Hơn nữa, ý thức cộng đồng, sự gắn kết và chia sẻ sẽ hạn chế những tách biệt cá nhân, rời rạc hình thành từ trong quá trình lao động, sản xuất, với sự chi phối ngày càng mạnh mẽ của máy móc và công nghệ.

Tự lực, tự cường: mỗi cá nhân và cả xã hội đều phải ý thức được rằng, xây dựng đất nước phải dựa vào ý chí và sức mạnh nội lực của toàn Đảng, toàn dân, toàn quân. Phải nỗ lực tìm các biện pháp để phát huy tối đa các nguồn lực của quốc gia làm cho đất nước trở nên giàu mạnh; không hoàn toàn trông chờ vào sự hỗ trợ từ các quốc gia khác, không phụ thuộc vào những sức mạnh đến từ bên ngoài.

Tinh thần quốc tế trong sáng: trong kỷ nguyên mới, nguồn lực quan trọng để xây dựng và phát triển đất nước chính là mở rộng tình đoàn kết quốc tế, quan hệ hợp tác cùng có lợi, chủ động, tích cực hội nhập, như Đảng ta đã khẳng định: “Thực hiện nhất quán đường lối đối ngoại độc lập tự chủ, hòa bình, hợp tác và phát triển; chính sách đối ngoại rộng mở, đa phương hóa, đa dạng hóa các quan hệ quốc tế... Việt Nam là bạn, đối tác tin cậy của các nước trong cộng đồng quốc tế, tham gia tích cực vào tiến trình hợp tác quốc tế và khu vực”⁽¹⁰⁾. Đồng thời, hướng tới mục tiêu phát triển bền vững, với các yêu cầu về hòa bình,

công bằng, bình đẳng... là xu thế khách quan của thế giới. Bởi vậy, con người Việt Nam mới xã hội chủ nghĩa cần được bồi đắp sâu sắc hơn về phẩm chất tinh thần quốc tế trong sáng. Điều này phản ánh tinh thần đoàn kết với các dân tộc bị áp bức, với nhân dân lao động các nước; là tinh thần đoàn kết của nhân dân Việt Nam với tất cả những người tiến bộ trên thế giới vì hòa bình, công lý và tiến bộ xã hội. Sự đoàn kết hướng tới mục tiêu lớn của thời đại là hòa bình, độc lập dân tộc, dân chủ và tiến bộ xã hội. Trong bối cảnh hiện nay, tinh thần đó thể hiện ở sự hợp tác hữu nghị với tất cả các nước, các dân tộc, trên cơ sở bình đẳng và kết hợp giữa lợi ích quốc gia với lợi ích quốc tế.

Hai là, tiêu chí về trí tuệ: giàu tri thức và kỹ năng số; lao động sáng tạo

Trong kỷ nguyên số, cần xác định phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia là yêu cầu mang tính đột phá, theo đó, tất yếu phải xây dựng con người có kiến thức, kỹ năng và tư duy đổi mới, sáng tạo, đáp ứng yêu cầu của nền kinh tế số và các cuộc cách mạng công nghiệp. Đó là cơ sở để đến năm 2030, tiềm lực, trình độ khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo của Việt Nam đạt mức tiên tiến ở nhiều lĩnh vực quan trọng, thuộc nhóm dẫn đầu trong các nước có thu nhập trung bình cao; trình độ, năng lực công nghệ, đổi mới sáng tạo của doanh nghiệp đạt mức trên trung bình của thế giới; một số lĩnh vực khoa học, công nghệ đạt trình độ quốc tế; đến năm 2045, khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số của nước ta phát triển vững chắc, góp phần đưa Việt Nam trở thành nước phát triển, có thu nhập cao. Việt Nam có quy mô kinh tế số đạt tối thiểu 50% GDP⁽¹¹⁾.

Tri thức và kỹ năng số thể hiện ở khả năng hiểu biết, sử dụng và tận dụng công nghệ thông tin và truyền thông để hoàn thành các nhiệm vụ và mục tiêu cá nhân, nghề nghiệp và tạo ra giá trị cho xã hội. Nó bao gồm một loạt các kỹ năng, từ cơ bản như sử dụng máy tính và internet đến nâng cao như lập trình, phân tích dữ liệu, trí tuệ nhân tạo (AI), học máy và các công nghệ số tiên tiến khác để nắm bắt thông tin, hiểu biết và đưa ra quyết định.

Ba là, tiêu chí về thể chất: Thể chất - được hiểu là sự kết hợp hài hòa giữa thể lực và sức khỏe - không đơn thuần là điều kiện cần thiết để mỗi cá nhân thực hiện tốt các hoạt động thường nhật như sinh hoạt, lao động, học tập, mà còn là yếu tố cốt lõi để phát huy tối đa tiềm năng về trí tuệ, tinh thần và khả năng đóng góp cho cộng đồng.

Chủ tịch Hồ Chí Minh đã chỉ dẫn: “Mỗi một người dân yếu ớt, tức là cả nước yếu ớt, mỗi một người dân mạnh khỏe tức là cả nước mạnh khỏe”⁽¹²⁾; “Dân cường thì quốc thịnh”⁽¹³⁾. Người coi trọng việc rèn luyện thể chất, xem đó là điều kiện tiên quyết để xây dựng con người mới xã hội chủ nghĩa, vừa khỏe mạnh về thể lực, vừa trong sáng về đạo đức, vừa sắc sảo về trí tuệ.

Trong sự nghiệp lãnh đạo cách mạng, nhất là trong công cuộc đổi mới đất nước, Đảng ta luôn coi trọng việc chăm sóc, bảo vệ, nâng cao sức khỏe cho người dân cả về thể chất và tinh thần, tầm vóc, tuổi thọ, chất lượng cuộc sống. Nghị quyết số 20-NQ/TW ngày 25-10-2017 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XII về tăng cường công tác bảo vệ, chăm sóc và nâng cao sức khỏe nhân dân trong tình hình mới và Văn kiện Đại hội XIII đều khẳng định phát triển thể chất, nâng cao sức khỏe, tầm vóc, tuổi thọ là mục tiêu chiến lược mà mỗi người dân và toàn xã hội phải hướng tới. Nhà nước đề ra nhiều chính sách và chiến lược nhằm phát triển con người toàn diện, trong đó phát triển thể chất được xác định là một trong những mục tiêu quan trọng (Thủ tướng Chính phủ ban hành Quyết định số 1189/QĐ-TTg ngày 15-10-2024 phê duyệt Chiến lược phát triển thể dục, thể thao Việt Nam đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045). Ngày 09-9-2025, Bộ Chính trị đã ban hành Nghị quyết 72-NQ/TW về một số giải pháp đột phá, tăng cường bảo vệ, chăm sóc và nâng cao sức khỏe nhân dân. Đây chính là hiện thực hóa quan điểm phát triển con người toàn diện trong kỷ nguyên mới, bảo đảm mỗi cá nhân không chỉ khỏe mạnh về thể chất mà còn phát triển đầy đủ về tinh thần và trí tuệ, từ đó đóng góp tích cực vào xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

2.3. Kiến nghị nhằm xây dựng con người Việt Nam xã hội chủ nghĩa trong kỷ nguyên mới

Thứ nhất, Bộ Chính trị ban hành Nghị quyết chuyên đề về xây dựng và phát triển con người Việt Nam xã hội chủ nghĩa trong kỷ nguyên mới

Bên cạnh những thành tựu đạt được, nhận thức của Đảng về vấn đề con người vẫn còn một số bất cập. Các văn kiện của Đảng trong thời kỳ đổi mới mới chỉ tập trung bàn về khái niệm “con người mới” và “con người Việt Nam phát triển toàn diện”, mà chưa đề cập đến khái niệm “con người xã hội chủ nghĩa”. Đặc biệt, khi chúng ta xác định Việt Nam đang bước vào kỷ nguyên phát triển mới của dân tộc, cần thấy tầm quan trọng của việc xây dựng và phát triển con người Việt Nam xã hội chủ nghĩa trong bối cảnh mới. Do đó, cần có nghị quyết chuyên đề về xây dựng và phát triển con người Việt Nam xã hội chủ nghĩa trong kỷ nguyên mới.

Thứ hai, Bộ Chính trị chỉ đạo ban hành Đề án xây dựng “hệ giá trị con người Việt Nam xã hội chủ nghĩa”

Trong các văn kiện, nghị quyết của Đảng, đã có những nội dung về hệ giá trị con người Việt Nam. Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội (bổ sung, phát triển năm 2011) nhấn mạnh: “Con người là trung tâm của chiến lược phát triển, đồng thời là chủ thể phát triển... chăm lo xây dựng con người Việt Nam giàu lòng yêu nước, có ý thức làm chủ, trách nhiệm công dân; có tri thức, sức khỏe, lao động giỏi; sống có văn hóa, nghĩa tình; có tinh thần quốc tế chân chính”⁽¹⁴⁾.

Qua 10 năm thực hiện Cương lĩnh, đến Đại hội XIII (năm 2021), Đảng ta đề ra nhiệm vụ: “tập trung nghiên cứu, xác định và triển khai xây dựng hệ giá trị quốc gia, hệ giá trị văn hóa và chuẩn mực con người gắn với giữ gìn, phát triển hệ giá trị gia đình Việt Nam trong thời kỳ mới”⁽¹⁵⁾.

Có thể thấy, chủ trương của Đảng về xây dựng hệ giá trị con người Việt Nam đã có sự chuyển biến rõ nét, cùng với tiến trình phát triển của đất nước. Trong kỷ nguyên mới của đất nước, việc xây dựng hệ giá trị con người Việt Nam xã hội chủ nghĩa là hết sức cần thiết. Do đó, cần có Đề án xây dựng “hệ giá trị con người Việt Nam xã hội chủ nghĩa” nhằm xác định các giá trị của con người Việt Nam xã hội chủ nghĩa trong kỷ nguyên mới, cũng như đưa ra phương hướng, giải pháp để xây dựng hệ giá trị đó.

Thứ ba, Chính phủ xây dựng Chiến lược phát triển thể lực và tâm vóc người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển đất nước trong kỷ nguyên mới

Trong thời gian tới, Đề án tổng thể phát triển thể lực, tâm vóc người Việt Nam giai đoạn 2011 - 2030 theo Quyết định số 641/QĐ-TTg ngày 28-4-2011 cần được tổng kết và đánh giá. Trên cơ sở đó, Chính phủ xây dựng Chiến lược phát triển thể chất người Việt Nam giai đoạn 2030 - 2045 đáp ứng yêu cầu phát triển đất nước trong kỷ nguyên mới. Trong Chiến lược này, cần xác định được những chỉ số cụ thể đối với từng đối tượng cụ thể (như các chỉ số về dinh dưỡng, thể thao...).

Tại buổi làm việc với đại diện Đảng ủy Chính phủ và các ban, bộ, ngành Trung ương về đánh giá kết quả thực hiện các nghị quyết của Trung ương về công tác chăm sóc sức khỏe nhân dân và định hướng công tác thời gian tới, Tổng Bí thư Tô Lâm đã giao Đảng ủy Chính phủ chỉ đạo Đảng ủy Bộ Y tế chủ trì, phối hợp với Ban Chính sách, chiến lược Trung ương và các cơ quan liên quan nghiên cứu xây dựng Nghị quyết của Bộ Chính trị về đột phá trong công tác chăm sóc sức khỏe nhân dân, đáp ứng yêu cầu phát triển đất nước trong kỷ nguyên mới. Đó cũng là cơ sở để chiến lược về phát triển thể lực, tâm vóc người Việt Nam giai đoạn 2030 - 2045 được xây dựng và triển khai.

Thứ tư, Chính phủ chỉ đạo Bộ Giáo dục và Đào tạo xây dựng mô hình chuyển đổi số trong giáo dục và xây dựng mô hình “Trường học xã hội chủ nghĩa”

Giáo dục và đào tạo là quốc sách hàng đầu và là một trong các giải pháp nhằm nâng cao chất lượng nguồn nhân lực, xây dựng và phát triển con người Việt Nam. Tuy nhiên, cần nhấn mạnh, việc đổi mới toàn diện và sâu sắc giáo dục - đào tạo trong bối cảnh hiện nay phải gắn với chuyển đổi số, để đáp ứng một trong các tiêu chí trong hệ giá trị đã đề cập ở trên là “giàu tri thức và kỹ năng số”.

Đại hội XIII của Đảng khẳng định, cần “chuẩn bị nguồn nhân lực cho chuyển đổi số, phát triển kinh tế số, xã hội số”⁽¹⁶⁾. Nghị quyết 57 đề cập đến việc phát triển giáo dục theo hướng hiện đại hóa, ứng dụng công nghệ số để tăng cường hiệu quả đào tạo.

Vì vậy, kiến nghị Bộ Giáo dục và Đào tạo xây dựng Mô hình chuyển đổi số trong giáo dục.

Đặc biệt, bao trùm hơn cả là xây dựng mô hình “Trường học xã hội chủ nghĩa”. Các tiêu chí khi được xác định thì sẽ được giáo dục ở mọi hình thức và quy mô, mà trước hết và trọng tâm là giáo dục nhà trường. Theo đó, để giáo dục và đào tạo những con người xã hội chủ nghĩa, nhà trường xã hội chủ nghĩa phải xây dựng “chuẩn đầu ra” với những chỉ số cụ thể về: yêu nước, đoàn kết, tự lực, tự cường, trách nhiệm, kỷ luật, có tinh thần quốc tế trong sáng, giàu tri thức và kỹ năng số, lao động sáng tạo, thể chất. Các tiêu chí đó sẽ được giáo dục một cách thống nhất trong suốt hoạt động dạy - học, cũng như trong quản lý giáo dục của nhà trường. Cần thực hiện thí điểm ở những cơ sở giáo dục có điều kiện thuận lợi để thực hiện các tiêu chí của mô hình “nhà trường xã hội chủ nghĩa”. Đây cũng là cơ sở để thực hiện các mô hình xã hội chủ nghĩa đối với các đối tượng khác như “doanh nghiệp xã hội chủ nghĩa”, “bệnh viện xã hội chủ nghĩa”, “cơ quan xã hội chủ nghĩa”...

3. Kết luận

Xây dựng con người Việt Nam xã hội chủ nghĩa trong kỷ nguyên mới là nhiệm vụ có ý nghĩa chiến lược, lâu dài, gắn với sự nghiệp phát triển bền vững đất nước và bảo đảm định hướng xã hội chủ nghĩa. Trong bối cảnh chuyển đổi số, hội nhập quốc tế sâu rộng và những biến đổi nhanh chóng của đời sống kinh tế - xã hội, yêu cầu đặt ra không chỉ là tiếp tục khẳng định vai trò trung tâm của con người, mà còn phải cụ thể hóa bằng những tiêu chí khoa học, toàn diện và phù hợp với điều kiện mới. Việc kiến nghị hệ tiêu chí xây dựng con người Việt Nam xã hội chủ nghĩa góp phần làm rõ nội hàm phát triển con người trong chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam, kết nối chặt chẽ giữa lý luận Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh với thực tiễn phát triển hiện nay.

Trên cơ sở đó, hệ tiêu chí không chỉ đóng vai trò định hướng về mặt giá trị, phẩm chất và năng lực của con người Việt Nam thời kỳ mới, mà còn là căn cứ quan trọng cho công tác hoạch định và tổ chức thực hiện các chính sách phát triển kinh tế - xã hội, văn hóa, giáo dục và khoa học - công nghệ. Phát huy đầy đủ vai trò chủ thể, tính tích cực và sáng tạo của con người sẽ góp phần củng cố sức mạnh nội sinh, tăng cường đồng thuận xã hội và tạo nền tảng vững chắc cho mục tiêu phát triển nhanh, bền vững đất nước đến năm 2030, tầm nhìn 2045.

Bài đăng trên số đặc biệt năm 2026 chào mừng Đại hội XIV của Đảng

Ngày nhận bài: 14-12-2025; Ngày bình duyệt: 22-12-2025; Ngày duyệt đăng: 05-01-2025.

Email tác giả: phuonghoahcma@gmail.com

(1), (7) Xem: *Một số nội dung cơ bản về kỷ nguyên mới, kỷ nguyên vươn mình của dân tộc; những định hướng chiến lược đưa đất nước bước vào kỷ nguyên mới, kỷ nguyên vươn mình của dân tộc*, <https://tapchicongsan.org.vn>, ngày 01-11-2024.

(2), (3), (15), (16) ĐCSVN: *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, t.I. Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021, tr.215, 231, 143, 264-265.

(4), (5) ĐCSVN: *Dự thảo các văn kiện trình Đại hội XIV của Đảng*, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2025, tr.25, 64.

(6) UNDP: *Human Development Report 1990*, <https://hdr.undp.org>.

(8) Tô Lâm: “*Cơ sở định vị mục tiêu phát triển và định hướng chiến lược đưa đất nước bước vào kỷ nguyên mới*”, báo Nhân Dân, số 25193, ngày 01-11-2024, tr.2.

(9) ĐCSVN: *Văn kiện hội nghị lần thứ tám Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa XIII)*, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2023, tr.138.

(10) ĐCSVN: *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2006, tr.112.

(11) ĐCSVN: *Nghị quyết số 57-NQ/TW ngày 22-12-2024 về đột phá phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia*.

(12), (13) Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, t.4, Nxb Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội, 2011, tr.241, 241.

(14) ĐCSVN: *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI*, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2012, tr.76-77.